

Ruim twintig jaar geleden was beiaardier der stad Oudenaarde zekere Wardje Versmissen, schoenmaker van ambacht, doch ook zanger in Pamelekerk, waar men gaarne zijn schoone tenorstem hoorde. Toen hing het klokkenspel nog in den fijnen ranken toren van 't Stadhuis, onder de voeten van « Hanske 't Krijgerken » en de « Oostenrijksche Kroon », herinnerend aan Karel V, tijdens wiens regeering dit gebouw ontstond.

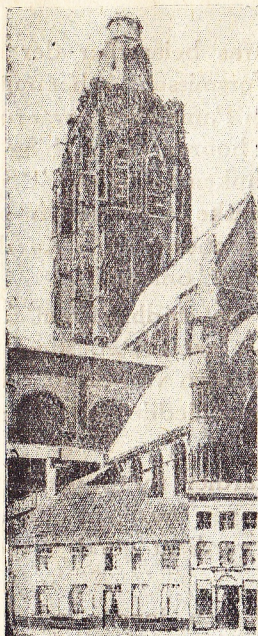
In 1894 ontdekte men, dat de stadhuistoren al te bouwvallig werd, en besloot het gemeentebestuur den beiaard naar den veel kloekeren toren van de Sint-Walburgakerk over te brengen. Dit geschiedde onder leiding van Jef Denyn.

En toen zei de meester-beiaardier tot burgemeester Raepsaet : « Nu moest ge een jongen muzikant opleiden. Uw beiaard is zeer schoon en verdient goed bespeeld te worden ».

Burgemeester Raepsaet sprak een jongen muzikant aan, een leeraar in de muziekschool, en zei : « Fons, gij zoudt moeten leeren beiaarden ». Fons had daar wel ooren naar, en kreeg toestemming om zoo dikwijls naar 't klavier op den toren te klauteren, als hij wenschte.

Wardje Versmissen bezag dat met geen goed oog en bekeek den leerling als een indringer. Fons stoorde er

zich niet aan en oefende zich maar. In 1897 werd te Mechelen een wedstrijd uitgeschreven voor beiaardiers. Apotheker De Vacht gaf Fons den raad mede te dingen... Deze vroeg of de apotheker dat nu meende of alleen om te lachen zei. De leerling beiaardier trok echter naar Mechelen en behaalde daar den vierden prijs. Te Oudenaarde bracht men hem een serenade. Het gemeentebestuur verleende hem een gedenkpenning en, nog beter, benoemde hem tot hulp-beiaardier.

St^e Walburga
te Audenaarde

beiaard is kapot », zegt hij. En hij toont ons een klokje zonder hals, dat onder zijn schouw staat. « Amerikaansche soldaten hadden het meegenomen », vertelt hij.

... Wardje had last gekregen van reumatiek en was nu blij met zijn helper. Hij zelf bleef toch de baas, niet waar? Vijftien jaar geleden stierf de zanger van Pamelekerk en de hulpbeiaardier werd stadsbeiaardier. Het is Alfons Schynkel, nu zoo bekend en gewaardeerd om zijn kunst.

Wij bezoeken hem in zijn huis in de Burgstraat te Oudenaarde, waar piano, viool en andere instrumenten... en ook het helder meisjesstemmetje in de keuken of boven, dat « Waar Maas en Schelde vloeien », zingt, ons bewijzen, dat we bij een hartstochtelijk muzikant zijn.

Maar een beiaardier moeten we spreken over zijn toren, en Schynkel wil daarbij meegaan. « Doch mijn

« 't Was een oorlogsherinnering... maar te Leupegem vonden ze 't al te zwaar en lieten het daar achter. Men heeft het mij teruggebracht ».

We zullen dus een beschadigden beiaard bezoeken. Een reusachtige stelling omringt den zwaren Sint-Walburgatoren, doch men werkt langzaam aan 't herstel. Wij klimmen de wenteltrap op... Op de treden liggen stokjes en strooitjes... De vogels huizen gaarne in den ouden grijzen toren, bij de klokken... maar al dat herstellingswerk verjaagt hen thans.

De Oudenaardsche toren bezit twee wenteltrappen en halverwege wisselen we, daar de eene, die we tot nu toe volgden, verder beschadigd is. De wind giert door gaten en scheuren.

We bereiken een verdieping waar Schynkel ons met zekere droefgeestigheid zegt : « Daar liggen een deel mijner klokken ». En we zien deze slachtoffers van den oorlog als een hoop oud brons; wachtend nog altijd op het herstel, een hergieten.

Tegen een anderen muur staat troosteloos het klavier, dat men juist voor den oorlog weggenomen had, om 't mekaniek van den beiaard te veranderen. En de trommel is ook doodsch....

We klimmen naar de beiaardkamer... Onderwege vernemen we, dat op 1 September 1917, de Etappenkommandant Seemann aan den burgemeester van Oudenaarde opgaaf vroeg van het aantal torenklokken in de gemeente. Voor 25 September moesten ze naar beneden gehaald worden, met uitzondering van historische klokken.

Burgemeester Raepsaet gaf dan een opgaaf der klokken van den beiaard en herinnerde, dat de Franschen dezen in 1794 ook hadden gespaard. Op 7 September 1917 schreef kapitein Bachausen, dat de beiaard mocht blijven hangen. Op 8 September schorste men overal het afdoen der klokken.

Maar het werd November 1918. Op Allerheiligen verlieten de Duitschers Oudenaarde. Dadelijk begonnen ze de stad te beschieten en ook de Sint - Walburgatoren kreeg verscheidene treffers. Twee-en-twintig klokken van den beiaard werden verbrijzeld of zwaar beschadigd.

En nu komen we in de kamer waar dat gebeurd is.

Schynkel brengt ons voor een der reusachtige vensteropeningen... Een prachtig panorama ligt voor ons. We zien den Eenameberg, den Wolvenberg, de hoogten van Mater, den heirweg op Geeraardsbergen, den Edelareberg. Uit die richting kwamen de Deutsche granaten en 't wordt ons hier nog duidelijker, hoe de stad aan de genade der kanonnen overgeleverd was. « Met hun kijkers keken ze tot in den toren, merkt de h. Schynkel op. En we kunnen ons voorstellen, dat militaristen als deze, die op den Kluisberg honderd mark beloofden aan hem, die het eerst Avelgems kerk trof, daar op den Edelareberg of den Hoorebeekschen kouter zegden : « Kom, we zullen de klokken van Oudenaarde eens luiden ». In elk geval sloeg een granaat tegen deze Oostelijke opening, waarachter de helft van den beiaard hing. We zien nog de wonden in de muren, verwrongen ijzeren balken, afgekraakte betimmering... en de verbrijzelde of beschadigde klokken.

In 1917 had men den beiaard gespaard om zijn historische waarde; in 1918 uitte zich de wraakzucht om de nederlaag. « O, die tijd ! », vertelt Schynkel. « Drie dagen hield ik het uit... onder het vreeselijk bombardement... Toen vluchtten we... Uit een kelder in de Bevestraat haalde men 26 dooden... »

Oudenaarde's klokken bezaten een hoge waarde. Er waren er 37 van 1759, gegoten door Van der Gheyn. Bij de verplaatsing uit 't stadhuis naar hier, liet men 3 nieuwe gieten. Deze waren te zwak en werden hergoten en dan nog met twee kleine vermeerderd. Zoo had men er 42. In 1913 schonken de griffier Verheyden en zijn

zuster Adolfine een klok van Michaux, uit Leuven. Ook speelden de 4 groote luiklokken mee, en zoo kon Schynkel er 47 hebben. En nu zwijgt de toren.... Hoe lang nog ? De beiaardkamer heeft zes vensteropeningen.

We bezichtigen ook de luiklokken... Drie hebben we dikwijls gehoord. Hun bim-bam-bom klonk zoo plechtig. « Omdat ze hier goed luiden », zegt de h. Schynkel. Dat is een kunst... Eén klok wordt getrapt met de voeten en de andere aan den klepel getrokken. Zoo kan men de juiste verdeeling maken voor de maat, voor de tusschenruimten. Op veel torens zwiert men raak.

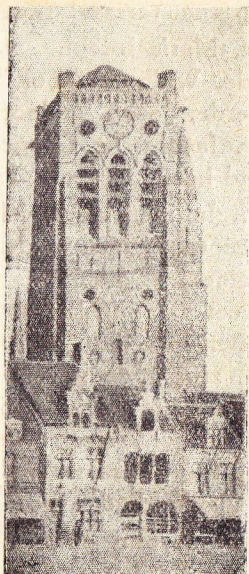
De grootste klok, Maria-Joseph, van 1875, weegt 2570 kg., de tweede, Walburga, ook van 1875, weegt 1768 kg., en de derde, Jacob, gedoopt naar den Gorcumschen martelaar, Jacobo La Coupe, die hier in den Broodstraat gewoond heeft, weegt 1222 kg.

De toren zwijgt... Ja, men klept wel voorzichtig voor 'de diensten, om den toren niet verder te beschadigen, maar dat is geen zingen... Laat ons hopen, dat Fons Schynkel spoedig weer aan zijn klavier mag zitten ! Oudenaarde, dat toeristen lokt door zijn stadhuis, zijn kerken, zijn begijnhof, zijn oude gevels, zijn grachten en zijn heerlijke omgeving, is het aan zijn karakter, zijn nobele afkomst, zijn eigen wezen verplicht, het voorbeeld van Roeselare te volgen, waar de nieuwe beiaard reeds met Paschen ingehuldigd werd.

We kijken nog eens rond en zien de heuvels van West-Vlaanderen, in 't land tusschen Schelde en Leie, met de tragische herinneringen aan de stikgasaanvalen van 1918. We blikken Oostwaarts, waar Maria-Hoorebeke ligt... Beneden ons staat 't geboortehuis van Margaretha van Parma. Daarnaast leven in een middeleeuwsch gebouw de weesjes, en de poort met haar toren is een overblijfsel van 't kasteel, door Boudewijn, een graaf van Vlaanderen, opgericht...

Een boek vol historie ligt daar open... Vlaanderen is een merkwaardig land. Maar de beiaard, ook die van Oudenaarde, moet weldra zingen over Vlaanderens herwording.

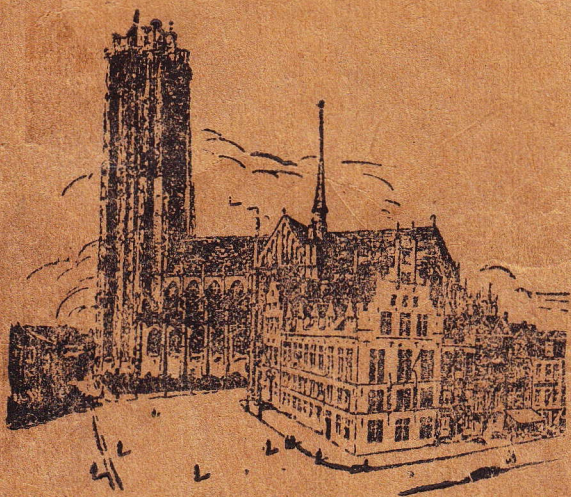
Dat wenschen we onzen vriendelijken gids, Alfons Schynkel, en gansch Oudenaarde toe.

Sint-Nicolaastoren te Veurne.

A. HANS.

DE ZINGENDE TOREN

Uitgave A. HANS, Kontich.